

A Z O R V O S I K Ö N Y V T Á R O S

Az Országos Orvostudományi Könyvtár és Dokumentációs Központ

T á j é k o z t a t ó j a

1962

2. évfolyam

3. szám

T A R T A L O M

oldal

GYÖRE Pál:	A könyvtáros mint kommunikátor	3
BATÁRI Gyula:	Mikrofilm a könyvtárak és a dokumentáció szolgálatában	10
TORDAY Alice:	Beszerzési forrásaink	16
EBERGÉNYI Tiborné:	Egy érdekes kísérlet	21
Nemzetközi népi demokratikus szakfolyóiratok		24
O r v o s i k ö n y v t á r o s o k i r j á k		
Orvos a könyvtárszakon		27
MARKOS Olivér:	Betegek könyvtára	30
A k ö n y v t á r i m u n k a k é r d é s e i		
FEHÉRVÁRI Tiborné:	A könyvtári statisztika	35
A címléírásban használatos rövidítések		40
S z e m l e		
Megjelent a "World Medical Periodicals" 3. kiadása		
/Fürost Imre/		48
Husz éves a római Könyvpatológiai Intézet		51
KOUMANS, F.P.:	Orvosi központi katalógus /I.T./	53
Az 1959-60 évi adatgyűjtés a világon folyó természet-		
tudományos kutatásról		54
K ö z l e m é n y e k - H i r e k		60
B i b l i o g r á f i a		63

Jelen számunk munkatársai:

dr. GYÖRE PÁL a KGM hálózati alközpont vezetője, BATÁRI GYULA az Országos Műszaki Könyvtár munkatársa, TORDAY ALICE az Országos Orvostudományi Könyvtár munkatársa, EBERGÉNYI TIBORNÉ az egri Megyei Kórház Orvosi Könyvtárának vezetője, dr. MARKOS OLIVÉR az egri Megyei Kórház könyvtárosa, dr. FEHÉRVÁRI TIBORNÉ az Országos Orvostudományi Könyvtár munkatársa, FÜRST IMRE az Országos Orvostudományi Könyvtár munkatársa.

A KÖNYVTÁROS MINT KOMMUNIKÁTOR

1.

A szakkönyvtári és dokumentációs tevékenység egyik alapvető vonása, hogy ismereteket, gondolatokat közöl. A közlés /kommunikáció/ a könyvtári és dokumentációs munka végző fázisa, célja; minden feldolgozó, technikai, rendszerező eljárásnak az az értelme, hogy segítségével közöljük valakivel azt, amit tudni akar, vagy azt, amit tudnia kell.

A szakkönyvtár ismereteket közvetítő, gondolatközlő szerepét sokan olyan fontosnak tartják, hogy ezt veszik alapul a könyvtár, illetve a könyvtártudomány meghatározásában. Pierce BUTLER például abban látja a könyvtár legfontosabb feladatát, hogy "a társadalom felhalmozott tapasztalatait az egyénekhez közvetíti a könyvek segítségével". Scott ADAMS véleménye szerint a kommunikáció úgy határozható meg, mint "az ismeretek átadásának /"szállításának"/ technológiája". Ez a meghatározás magában foglalja a könyvtárat is, amely - mint társadalmi intézmény - tulajdonképpen az ismeretek közvetítésének technikai eszköze. A gondolatközlésnek, illetve közvetítésnek különösen fontos szerepe van a szocialista könyvtárügyben, amely a szocializmus és kommunizmus építését szolgálja. A szocialista könyvtárnak részt kell vennie a társadalom gyökeres átalakításában, az emberek tudatában és a társadalmi viszonyokban végbemenő alapvető átalakulásban. A könyvtárosnak tehát közvetítenie kell egyénenként minden olvasóhoz, illetve közölnie kell minden olvasóval azokat az ismereteket, amelyekre - többféle okból - szüksége van. Ezt a gondolatot RANGANATHAN fogalmazta meg

legszebben: "A könyvtáros feladata s a könyvtári tevékenység célja, hogy minden ismeret /gondolatelyem/ betöltsé rendeltetését. S mi a rendeltetésé? Az, hogy minden gondolatelyem gondolkozó emberek agyába jusson, ösztönözze őket, s újabb gondolat-energiát termeljen. A bárhol és bármikor termelt gondolat-energiát elérhetővé kell tenni azoknak a gondolkodóknak a számára, akik rezonálnak rá, - függetlenül attól, hogy hol élnek, és milyen messze vannak a gondolat forrásától... De a gondolat-energia nem kézzel fogható, - még kevésbé, mint az elektromos energia. Hogyan lehet mégis átvinni téren és időn? Az emberiség megtalálta ennek is a módját. A gondolat-energiát hordozható anyaggá alakította: ezt hívjuk könyvnek, folyóiratnak, közleménynek stb. Az olvasnivaló olyan gondolatelyem, amely az elektromosságot felhalmozó szárazelemhez hasonló. A könyvtáros kommunikációs, gondolatközvetítő szerepének tehát az a végső értelme, hogy egyetlen megszületett gondolat el ne vesszen, hanem elérje, és megtermékenyítse mindazokat, akiknek éppen valamilyen gondolat-energiára van szükségük szellemük megerősítésére, munkájuk folytatására."

2.

Minden könyvtáros gyakorolja az ismeretközvetítést, gondolatközlést - ha nem is tud róla. Sok előnye van azonban annak, ha a könyvtárosban tudatossá válik a kommunikatív tevékenység. Elsősorban az, hogy munkájának minden részletét ehhez tudja igazítani, egy pillanatra sem szakad el az olvasótól. Egyébként is a könyvtári munka csaknem minden területe - a beszerzésre való válogatástól a kivonatok vagy témadokumentációs szemlék készítéséig - gondolatközlésként

fogható fel. A beszerzésre kijelölt könyvek kiválasztása-
kor a döntést az szabja meg, hogy a könyvek tartalmazzanak-e
olyan gondolatokat, amelyeket a könyvtár olvasóihoz
- egyikhez vagy másikhoz - feltétlenül közvetíteni kell.
"A könyvtáros különleges jártasságát az a pontosság mutat-
ja, amellyel előre meg tudja mondani a kiválasztott köny-
veknek az olvasóra teendő hatását" /Asheim/. Nem kétséges,
hogy a katalogizálás is gondolatközlés, de főképpen az
osztályozás. A cimleírás - ha teljes és pontos - nagyon
sok gondolatot ébresztő adatot közöl a fogékony olvasóval;
az osztályozás pedig nem más, mint valamely dokumentum ve-
zéreszméinek, "célgondolatainak" közlése. Hogy a katalógus-
szerkesztés /persze elsősorban a szakkatalógus szerkeszté-
se/ mennyire gondolatközlés, arról nem is kell bővebben be-
szélni, a szakkatalógus-készítés a gondolat-elrendezés és a
gondolatközlés művészete. A szorosabb értelemben vett gon-
dolatközlő tevékenységek: a reference-szolgálat, annotált
bibliográfiák, könyvjegyzékek összeállítása, dokumentációs
szemlék szerkesztése, a tanulmányszerűen összefoglalt iro-
dalmi áttekintések - mind az ismeretközvetítés, gondolatköz-
lés egy-egy műfaja.

Mindebből következik, hogy a könyvtáros kommunikatív tevékeny-
ségének egyik feltétele a dokumentumok részletekbe menő gon-
dos tartalmi elemzése. E nélkül a gondolatközlés lehetetlen.
A másik fontos feltétel: az olvasók alapos megismerése. A
gondolatokat meg kell ismernünk, hogy közvetíthessük, közöl-
hessük őket, de az olvasókat is meg kell ismernünk, hogy
tudjuk: milyen gondolatokat, milyen formában, milyen szinvo-
nalon közvetítsünk hozzájuk, illetve közöljünk velük. "A
dokumentumok tartalmának objektív leírása még nem mondja meg

hogy abból az olvasó mit vesz észre, mit ért meg, mert amit észrevesz, az individuális, és szocialista helyzetének függvénye, s nemcsak, sőt elsősorban a tartalom kérdése /Asheim/. A dokumentumok tartalmát tehát az olvasóhoz kell viszonyítani, s e viszonyítás eredményeként kiválasztott gondolatokat kell vele közölni.

3.

Szándékosan használtam két kifejezést a kommunikációra: az ismeretközvetítést és a gondolatközlést. Az ismeretközvetítés lényegében csak tájékoztatás: a könyvtáros kezébe adja az olvasónak azokat a dokumentumokat, amelyek az általa keresett gondolatokat, adatokat - valószínűleg - tartalmazzák. A gondolatközlés ennél sokkal több: a könyvtáros nemcsak megközelítően /tehát nemcsak tájékoztatva, vagyis a tájékára kerülve a keresett gondolatoknak/, hanem teljes bizonyossággal és pontossággal éppen azt a gondolatot közli az olvasóval - akár szóban, akár valamely dokumentumból vett idézettel vagy kivonatokkal stb. - amelyre szükség van. Az ismeretközvetítés esetén a könyvtárosnak nem kell feltétlenül megértenie azokat a gondolatokat, amelyeket az osztályozott dokumentumok segítségével közvetít, a gondolatközlés azonban lehetetlen a gondolatok megértése nélkül.

A gondolatok ismerete és a gondolatok megértése két különféle dolog. A könyvtáros szempontjából a gondolatok ismerete azt jelenti, hogy tud róluk, tudja, hogy milyen osztályozási kategóriákba tartoznak, tudja, hogy milyen átfogóbb gondolatok körébe sorolhatók. A gondolatok megértése viszont azt jelenti, hogy a könyvtáros a saját maga

intellektusával felfogott, magáévá tett valamely gondolatot. Magától értetődik, hogy a könyvtárosnak mennél több gondolat megértésére kell törekednie, mert a meg nem értetten végzett gondolatátadás mindig bizonytalanságban hagy a kommunikáció sikere felől.

A könyvtárosi hivatás vonásai közé tartozik, hogy lehetetlenség minden gondolatot megértve közvetíteni, illetve közölni. Lehetetlen egyrészt azért, mert még a legtágabb megértő és befogadóképessegi intellektusnak is megvannak az egyéni korlátai, lehetetlen másrészt a tudományoknak, tudományos diszciplínáknak hatalmas méretű specializálódása miatt, s végül lehetetlen - s ez a könyvtáros legnagyobb dilemmája - azért, mert a könyvtárosnak munkája közben rendkívül kevés ideje van a dokumentumok alapos, elmélyült tartalmi elemzésére, a tanulmányozásjellegű olvasására. Az osztályozáskor a dokumentumok tartalmából csak a legfőbb gondolatkörök meghatározására kerül sor, vagyis - amint BROADFIELD mondja - nem az egyes gondolatokat, dolgokat osztályozzuk, hanem a gondolatok fajtáit. Valamely közös, nagyobb ismeretkörbe tartozó gondolatok között azonban igen sok eltérés van, s a gondolatközlés szempontjából ezek az eltérések nagyon fontosak, - az osztályozáskor rendszerint éppen ezek maradnak rejtve. Bármennyire kíváncsiak volna is, hogy ugynevezett "gondolat-bibliográfiákat" hozzunk létre, ezeknek megvalósítása csak egészen szűk területeken, egy-egy kivételes esetben lehetséges.

A gondolatok megértése és közlése szempontjából a szakkönyvtáros látszólag kedvezőbb helyzetben van, mint az általános könyvtáros. A szakkönyvtárosnak csak néhány

tudomány területén belül kell kommunikációt végeznie, míg az általános könyvtárosnak minden területén. Mindkét foglalkozásnak megvannak azonban a hátrányai. A szakkönyvtárost a túlzott mértékű, rövidlátó, részletekben elvesző specializálódás, az általános könyvtárost viszont az ide-oda kapkodás, talajtalanság veszélye fenyegeti. A sikeres kommunikáció szempontjából mindkettő igen kedvezőtlen hatá- su: a szakkönyvtáros érzéketlenné válik a nagyobb össze- függések iránt /éppen úgy, mint egyes szaktudósok/, az ál- talános könyvtáros pedig teljesen bizonytalanná válik min- den ismeretközvetítésben, gondolatközlésben. Ideális eset- ben a szakkönyvtáros is igyekszik megszerezni a tudományok összefüggéseit világosan felismerő, széles perspektívájú gondolkodásmódot /ami az általános könyvtárost kell, hogy jellemezze/, az általános könyvtáros pedig arra törekszik, hogy egy-két szakterületen mély, alapos tudásra tegyen szert éppen úgy, mint a szakkönyvtáros. Ilyenformán lehetségessé válik, hogy a kommunikáció - mind az ismeretközvetítés, mind a gondolatközlés szempontjából - eredményes legyen.

4.

Az olvasóról mindig fel kell tételezni, hogy nem egyszerű- en tájékozódni akar valamilyen gondolatról, hanem annak mély megértésére törekszik. Sok olyan dokumentum van, amely a gondolatoknak teljes megértését alig teszi lehetővé."Ko- runkban, amely a "digest" korának is nevezhető, azok, akik az információn túl megértést keresnek, s a dolgokat a ma- guk egészében akarják látni, még mindig a könyvhöz fordul- nak, ahhoz a kommunikációs eszközhöz, amelynek tartalma a tér és idő szempontjából a legkevésbé korlátozott. A könyv

egyáltalán nem vesztette el jelentőségét az elektronika és az atom korszakában sem. Ez a vélemény arra figyelmeztet, hogy bármennyire szükséges a könyveken kívül más korszerűbb, gyorsabban informáló dokumentumok tartalmát, gondolatait is közvetíteni és közölni, mégis minden komoly megértést kereső olvasónak könyveket is kell ajánlanunk, mégpedig olyan könyveket, amelyek a keresett témát minden oldalról mélyen megvilágítják, széles távlatba állítva összefoglalják, és kritikailag értékelik, feltárják genezisét, fejlődésének útját, tehát végigkísérik, és elemzik a témára vonatkozó lényeges gondolatokat. A kommunikáció szempontjából is rendkívül fontos, hogy a szakkönyvtárban helyesen alakuljon a könyvek és egyéb dokumentumok arányai: a szakkönyvtár állománya ne csak információt tartalmazzon, hanem legyen alkalmas alapvető tudás közlésére is.

5.

Csak néhány töredékes, végig nem elemzett gondolatot vettem fel a kommunikációról, illetve a könyvtárossról mint kommunikátorról. A kommunikációnak igen sok vonatkozása van egyéb problémákkal is. Ha részletekbe menően, teljességre törekedve akarunk a kommunikációval foglalkozni, nem mellőzhetjük ennek logikai, ismeretelméleti, jelentéstani /szemantikai/, terminológiai, stilisztikai, információ-elméleti, pedagógiai s végül - de nem utolsó sorban - társadalmi, politikai, etikai szempontjait sem. Mindezekről beszélni sokkal nagyobb teret igényelne. E rövid tanulmány célja csupán az, hogy gondolatokat ébresszen, és tudatosítson, hogy vitára serkentsen, és felelősségre ébresszen. Nem kétséges, hogy a könyvtárosok sikeres kommunikációs te-

vékenységén is mulik az olvasás megszerettetése, a tudás és tudomány eredményeinek terjesztése, az általános és a technikai műveltség emelése, a műszaki fejlesztés hathatós előmozdítása. Ha a könyvtáros nem tudja megfelelő mértékben, megfelelő színvonalon közvetíteni és közölni a fontos ismereteket, illetve gondolatokat az olvasókkal, ennek végeredményben az egész társadalom látja kárát. Minden könyvtárosnak arra kell tehát törekednie, hogy könyvtárában minden olvasó megtalálja, és megértse azokat a gondolatokat, amelyeknek megtalálása és megértése életét gazdagabbá, munkáját eredményesebbé teszi.

dr. Gy ö r e Pál

/Megjelent a Műszaki Könyvtárosok
Tájékoztatója 1961. 2. számában./

---.---.---.---

MIKROFILM A KÖNYVTÁRAK ÉS A DOKUMENTÁCIÓ SZOLGÁLATÁBAN

A mikrofilmtechnika kifejlődése mind a könyvtárak, mind a dokumentáció gyakorlatában forradalmi változásokat hozott. Az UNESCO mikrofilmről kiadott jelentése a következő formában ismeri el a mikrofilm jelentőségét korunkban. "A mikrofilm a világ könyvtárosai és dokumentátorai számára az ismeretek terjesztésére szolgáló olyan eszköz, amely soha el nem ért pénzmegtakarítással jár. A mikrofilmnek helye kell, hogy legyen a jövőben a világ összes könyvtáraiban."

A mikrofilmtechnika alkalmazására számos területen széleskörű lehetőség kínálkozik. Általában a szakirodalom a következő négy pontban szokta összefoglalni az alkalmazási lehetőségeket.

1. A mikrofilmezés elég olcsó és tökéletesen kielégítő módja annak, hogy eredeti másolatot készítsünk. Tehát a kutatók könnyen tanulmányozhatják a másolatot, míg az eredeti művet, ritka könyvet vagy folyóiratot csak külföldön vagy magángyűjteményben nézhetnék meg.

2. A mikrofilm kielégítő módja olyan speciális anyag korlátozott példányszámban való kiadásának, amely anyagnak van ugyan értéke a kutatók vagy a szakkönyvtárak számára, de más sokszorosító eljárással való közzététele tulságosan költséges volna. Két szempontot kell itt figyelembe vennünk: először is a kiadási költségek összehasonlítását, másodszor azt, hogy a tudományos kutatók eredményeit a lehető leggyorsabban közzé kell tenni. /Az USA-ban elfogadják a mikrofilmet a disszertációk közzétételének módjaként./

3. A mikrofilm megfelelő módszer arra, hogy lemásolják a romlandó vagy sérült anyagot.

4. A mikrofilmezés raktározási területet szabadít fel a könyvtárakban és tudományos intézetekben felhalmozott számos anyagnál. Valójában a mikrofilm 90-95 %-át menti meg annak a helynek, amely szükséges volna ahhoz, hogy az ilyen típusu anyagot eredetiben tárolják.

A mikrofilmtechnika alkalmazásának rövid története

A különböző fajtájú iratokról felvett mikrofényképmásolatok készítési technikája már 1870 előtt is ismert eljárás volt. De laboratóriumi jelenség maradt, amiből senki sem húzott különösebb hasznót. Az 1870. év hozta meg a mikro-

fényképezés első igazi, praktikus használatát. Ez Párizs porosz ostroma alatt történt. Ebben az időben a francia haderő csak úgy tudott kapcsolatban maradni a külvilággal, hogy közléseik szövegét mikrofényképezéssel kicsinyített formában az ostrom alatt kiröpitett postagalam-bokra erősítették. A mikrofényképezés e rövid ideig tartó gyakorlati hasznosítása után az eljárás ismét feledésbe merült, s mindaddig nem hallatott magáról amíg 1917-ben és 1918-ban mind a németek mind a szövetségesek kémosztályai nem használták fel kémkedési célokra. Adatok vannak arra is, hogy ezt a technikát felhasználták olyan nagymennyiségű technikai adatok kis helyen való rögzítésére, amelyeket úgy kellett továbbítani, hogy a lehető legkisebb súlyuk legyenek, és a lehető legkisebb helyet foglalják el. Ezen időszak után az ügy újra elaludt, bár sokan voltak, akik a mikrofilmezés kifejlesztésével foglalkoztak - főleg Amerikában. 1928-ig nem mutatkozott semmi további jel a mikrofényképezés elterjedését illetően. A mikrofilm üzleti sikon való jelenlegi térhódítását egy bankár eszelte ki és váltotta valóra. Ő olyan mikrofilmfelvevőgépet és fényképezési eljárást talált fel csekkek fotografálására, amely a sikkasztások megelőzése szempontjából érdekelte a bankokat.

A mikrofilmezés másik két uttörője Hessert és Holbrook volt. Az előbbi új mikrofilmfelvevőkészüléket szerkesztett a Remington Rand Corporation-nél, az utóbbi a mikrofilmezés számos speciális elemét tökéletesítette.

Az 1930-as évek derekán kezdtek nagyobb számban létrejönni azok a kis szervezetek, amelyek hivatásszerű szolgáltatásként mikrofényképek készítésével foglalkoztak.

A mikrolap eszméjét dr. Fremont Rider, a Wesleyan University könyvtárosa vetette fel 1944-ben: "A tudós és a tudományos könyvtárak" című könyvében. A könyv olyan érdeklődést keltett, hogy röviddel megjelenése után megalakult a Microcard Comittee, az összes nagyobb amerikai könyvtáros szervezet közös szerve. A Rider vezetése alatt működő bizottságnak az volt a célja, hogy a mikrolapok aktuális használatba vételéhez szükséges kutatási és fejlesztési munkákat irányítsa. A mikrolap egy szabályos 8 1/2x12 1/2 cm-es könyvtári katalógus kártya. Ezt a technikát odáig fejlesztették, hogy már mintegy 60 rendes folyóirat vagy

könyvoldalt lehet mikrofényképezéssel lekicsinyítve egyetlen szabványos méretű katalógus kártyán elhelyezni.

Mikromásolás tekercsfilmen. Mikrofilmezésre általában a 35 mm-es tekercsfilmet használják. A tekercsfilmről nagyításokat lehet készíteni másoló papirosra. Magát a negatív filmet is lehet másolni, s ezután pozitív tekercsfilm készíthető. Azonban a tekercsfilm leolvasása közben a tudományos dolgozók sok nehézséggel találkoznak. A tekercsfilmmel nem könnyű bánni: idegesítő mértékben sodródik össze. Orsóra kell felcsavarni s időnként újra lecsavarni, és a használatban az olvasó kezében gyakran lecsavarodik. Sok időbe telik, ameddig a tekercsfilmen a kívánt oldal képét meg lehet találni. A tekercsfilmen a tárgy címét megfelelő segédeszközök nélkül nem lehet megállapítani. A mikrotekercset megőrzésre karton, alumínium vagy egyéb dobozban kell elhelyezni.

A filmszik. A legtöbbször 30 méter hosszúságú tekercs használhatóságának megnövelését úgy oldották meg, hogy rövidebb filmeket, úgynevezett csikokat vezettek be a gyakorlatba. Kifejlesztésük francia szakértők nevéhez fűződik. A Franciaországban használatos filmszik hosszúsága 23 cm. A filmszikok tárolására olyan rekeszes könyveket szerkesztettek, amelyeket a bélyeggyűjtők használnak. A filmszikokat úgy csusztatják be a táskaszerű rekeszekbe, hogy címük felül elolvasható legyen.

Az áttetsző mikrolap. Ha a fényképezés nem tekercsre, hanem síkfilmre készül, kis filmlapokat kapunk, ahol a felvételek több sorban következnek egymás után. Különleges-

sége ennek a mikrofilm változatnak, az hogy a felső peremre szabadszemmel láthatóan is rákerül a cimleírás. Felületén a mű fényképezett méretétől függően más-más mennyiségű kocka helyezhető el, rendszerint 50-től 90-ig. A kockák szabadon választható mérete már csak azért is nagy előny, mert így egészen nagy méretű anyag pl. térképek, rajzok is nehézség nélkül fényképezhetők. A felvételhez különleges felvevőgépre van szükség: a gép kazettájába helyezett síkfilmnek mindig csak egy kockányi felülete kerül az ablakszerű nyílás elé, amelyen át a megvilágítás történik. Az elraktározott áttetsző mikrolapot borítékba helyezik és borítékostól dobozokban, fiókokban őrzik. Minthogy felső szegélyükön jól láthatóan ott a cimleírás, úgy lehet őket rendezni, akár a közönséges katalógus cédulákat. Az áttetsző mikrolap népszerűsége nyilvánvaló előnyei folytán gyorsan nő. Az áttetsző mikrolappal könnyen oldható meg a raktározás, katalogizálás és postai szállítás problémája. Ezenkívül könnyen olvasható, és nem rongálódik. Ára nem magasabb mint a tekercsfilmé.

A mikrofilm kezelése. A filmgyártóipar kevéssel a mikrofilm rendszeresítése után nehezen gyuló filmanyagot állított elő. A biztonsági film tárolásának legjobb módja a következő: a filmet $0-26^{\circ}$ közötti hőmérsékleten tároljuk, a legjobb talán a 20° -os hőmérséklet, 40-60 %-os relatív nedvességtartalom mellett. Az anyagot lehetőleg szorosan záródó dobozba kell zární. A dobozokat olyan helyiségekben kell raktározni, amelyek relatív nedvesség tekintetében nincsenek nagy klímaingadozásnak kitéve.

A mikronyomat és a dokumentáció. A mikroprint eljárás nyomdatechnikai uton a mikrofotográfiával egyenlő nagyságu és élességű másolatot készít. Az így nyert cédulákat a filmkártyánál vagy fotopapírnál tartósabb papírra másolhatják. Másik előnye, hogy kétoldalon lehet nyomtatni, 50 példánynál nagyobb számú előállítás olcsóbb, mint a mikrofilm és a mikrolap. A mikroprint eljárás hátránya az, hogy a kép nem mindig olyan éles mint a film. A mikronyomat, de az áttetsző mikrolap esetében is a tudományos kutató a saját munkahelyén, az íróasztalán tarthatja kezénél az irodalmat. Az irodalom tanulmányozása javulhat ezáltal, ugyanis kevés tudományos kutatónak áll rendelkezésére elegendő idő ahhoz, hogy oly terjedelmű és alaposságu kivonatokat készíthessen tudományos szakmája területéről, mint amilyenre tulajdonképpen szüksége volna. Nagy előnyt jelentene, ha egyáltalán kiküszöbölhetnők a kivonatok használatát a legmodernebb mikroprint technika bevezetése által. Lengyelországban a Központi Tudományos Műszaki Dokumentációs Intézet ujabban olyan figyelőkartonokat ad ki a fontosabb külföldi folyóiratcikkekről, amelyek elülső lapján gépelt vagy nyomtatott szöveg tartalmazza a lényeges bibliográfiai adatokat és a cikk rövid lengyelnyelvű kivonatát, a karton hátlapján pedig az eredeti cikk kicsinyített teljes szövegét közlik. Ez kellemő nagyítóberendezéssel elolvasható. E technika alkalmazását nem sokáig kerülhetik el nagy könyvtáraink és főleg dokumentációs szerveink.

Leolvasás. A tekercsfilm, filmcsik áttetsző mikrolap diaszkop rendszerű olvasó készülékkel használható, amelynek jel-

lemzője, hogy a fény áthalad az átlátszó filmen. A mikro-nyomat episzkop rendszerű olvasó készülékkel olvasható, itt az átlátszatlan papírról verődik vissza a fény. Ez a készülék lényegesen több fényt igényel. Az erősebb fény természetesen nemcsak drágább, de a készüléket is felmelegíti, vagyis bonyolultabb megoldást igényel.

Végül megállapíthatjuk, hogy lényegesen több leolvasó készülékre volna szükségük a könyvtáraknak és dokumentációs szervezeteknek, mert a mikrofilmtechnika szélesebbkörű alkalmazása csak így válhat igazán hasznossá.

B a t á r i Gyula

-.--.-.-.-

BESZERZÉSI FORRÁSAINK

Minden könyvtáros előbb-utóbb kialakítja saját beszerzési módszerét, beszerzési kapcsolatait. Az alábbiakban néhány - egyesek számára bizonyosan új, többeknek nem eléggé ismert - beszerzési forrásra szeretném figyelmüket felhívni, hogy rendszeres kapcsolat kialakítása esetén folyamatosan tájékozódni tudjanak a megjelenő magyar és külföldi irodalomról. Nem térek ki a nyugati könyvek és folyóiratok beszerzésére, könyvtárosaink ezzel tisztában vannak.

Könyvtári nyomtatványok /leltárkönyv, kartonok, kölcsönzési nyomtatványok, könyvtárközi kölcsönzési átkérőlevél, stb./ a Könyvtárosok Boltjában kaphatók /Bp. VI., Népköztársaság utja 16./. A könyvtári nyomtatványok árait Az Orvosi Könyvtáros 1961. 2. száma közölte. Devizás könyv megrendelőlapok az ÁKV Könyvtárellátó Osztályától rendelhetők

darabonként 20 fillérért /Bp. VI., Révai u. 20-22./. Külföldi /devizás és devizamentes/ folyóiratmegrendelő nyomtatványokat kizárólag a Kultura Folyóiratosztálya ad ki, ingyenesen /a megrendelőszelvény árát a folyóirat előfizetési árához számítják fel/. Címük: Bp. VII., Lövölde tér 7.

Folyóiratok beszerzése vétel, ajándék, csere útján történik. Az ajándék és csere meglehetősen kevés, azok az intézetek tudnak ily módon szerzeményezni, amelyek saját kiadványaikat cserébe küldik. Az OOK igen eredményes duplumcsereakciója útján 1961-ben mintegy három ezer folyóirat-szám talált gazdára, ez az anyag ajándékként került a könyvtárakba. A magyar folyóiratok teljességre törekvő beszerzése minden nagyobb egészségügyi intézmény könyvtárának feladata. Kisebb intézmény - néhány osztályból álló kórház, speciális gondozó stb. - legalább a profiljába tartozó teljes magyar folyóiratirodalmat és az általános folyóiratokat szerezzék be. A magyar folyóiratokat - kivéve az Actákat, amelyeket az Akadémiai Kiadó ad ki és forgalmaz - a Posta Központi Hirlapirodánál lehet előfizetni, a következő évre minden év novemberében, de újabb megrendelést évközben is. Címe: Bp. V., József nádor tér 1. A népi demokráciák orvosi folyóiratait tapasztalataink szerint nem nagyon ismerik. Ezért az OOK elkészített és kiadott ez év májusában egy ajánló jegyzéket olyan népi demokratikus folyóiratokról, amelyek egy vagy több ismert nyelven jelennek meg. Jól használhatóak az NDK folyóiratai, amelyek már nívóban is felsorakoznak az NSzK folyóiratai mellé. Kiadnak nemzetközi orvosi folyóiratokat is a népi demokráciák

neves orvosaiból alakult szerkesztőbizottság szerkesztésében.^x

A népi demokratikus folyóiratokat a Kultura Folyóirat-
osztályán kell megrendelni a szokásos módon.

/Sajnos a Kultura sem tudott összesített árjegyzéket rendelkezésünkre bocsátani, ezért idén még nehéz lesz könyvtárainknak a beárazás. Éppen ezért az OOK tervbevette, hogy 1963-ban kiadja az orvosi folyóiratok árjegyzékét, amelyben a magyaron kívül a világ jelentős orvosi folyóiratainak adatait és árát közölni fogja./

Helyes a szovjet folyóiratok lényegesebbjeinek a beszerzése, még ha a jelenlegi igény nem is nagy. Ugyanis egyre több fiatal orvos kerül a kórházakba, akik már tanulták az orosz nyelvet, sőt kandidátusaink számára - akik oroszból is vizsgáznak - nyelviileg hozzáférhetővé válnak a szovjet tudományos eredmények.

Könyvek beszerzését könyvkereskedelmi vállalataink különböző és sokféle szolgáltatása könnyíti meg. Az Állami Könyvterjesztő Vállalat Könyvtárellátó Osztálya a közművelődési könyvtárak ellátásán túl szakkönyvtárak ellátásával is foglalkozik. Ezért havonta kiadja "ÚJ SZAKKÖNYVEK" című jegyzékét, amelyben három csoportban adja közre az anyagot: Szakkönyvujjdonságok, készlet-tájékoztató és közeljövőben megjelenő szakkönyvek. Mindhárom csoportban

^x
E folyóiratokat ismertető cikkünket lásd a 24. oldalon.

magyar és idegennyelvű felosztást alkalmaznak. A kiadvány kissé nehezen kezelhető a csoporton belüli betűrendes rendszerezés miatt. Viszont igen sok előnye van: m i n d e n magyar orvosi könyv szerepel a jegyzékben, amely könyvkereskedői forgalomba került, tehát könyvtárosaink figyelmét egy sem kerülheti el. A könyvek szabályszerű címleírásban kerülnek a jegyzékre, megkönnyítve a feldolgozó munkát. A hat-nyolc oldalas jegyzékhez előjegyzési lapot is mellékelnek, amelyen a közeljövőben kiadásra kerülő könyveket lehet előre biztosítani. Előfordul, hogy a megjelenés elhúzódik, vagy elmarad - ez már nem a kereskedelem hibája. Jegyzékenként kb. 20-25 orvosi könyvet dolgoznak fel az egyéb szakkönyvek között. Természetesen ez a szám az orvosi könyvterméstől függ. Idegennyelvű könyveik szinte kizárólag németnyelvűek.

A Könyvtárellátó Osztály Idegennyelvű részlegében /Bp.VI., Révai u. 20-22./ mindig lehet egy-egy tévesen rendelt vagy visszamaradt és így szabadon, forintért megvásárolható, devizás könyvet találni. Prospektusaik, bibliográfiáik is az érdeklődők rendelkezésére állnak.

A Semmelweis Könyvesbolt /Bp.VIII., Baross u.21./ kifejezetten orvosi könyvek árusításával foglalkozik. Megtalálható üzletükben a magyar orvosi szakirodalom és a külföldi is, szép számmal. Gyakran kaphatók nyugati könyvek devizamentesen. Készítenek jegyzékeket is a raktáron lévő orvosi könyvekből, ennek hátránya azonban, hogy amikorra a jegyzék elkészül a könyvek egy része már elkel. Itt foglalkoznak az antikvár orvosi könyvek vételével és eladásával is.

A Gorkij Könyvesbolton /Bp. V., Váci u. 33./ keresztül történik a szovjet könyvek beszerzése. A megrendelések alapjául a Novüe Knigi /Új könyvek/ c. hetenként megjelenő orosznyelvű kiadvány szolgál. Helyes lenne, ha könyvtárosaink megrendelnék ezt a kiadványt /megrendelhető a Kulturánál népi demokratikus folyóiratmegrendeléssel, évi előfizetési ára 24.- Ft./, tájékozódhatnának az évente megjelenő mintegy 5-600 szovjet orvosi könyvről. A könyvek kiválasztása egyszerű, mivel a jegyzék szak szerinti beosztású és annotációval ellátott. A könyvek megrendelése az erre a célra szolgáló egy példányos megrendelő lapon történik. /Lehetőleg cirill betűvel kell leírni az adatokat, de legalább a szerző/k/ nevét./ A beérkezésről a Gorkij bolt ugyanezen a szelvényen értesíti megrendelőit.

Beszerzési forrásaink ismertetése ezzel korántsem teljes. Mindenesetre talán sikerült néhány ötlettel gazdagítani a lehetőségeket.

T o r d a y A l i c e

Beszerzési forrásaink c i m j e g y z é k e

ÁKV Könyvtárellátó Osztály	
Könyvtárosok Boltja	Bp. VI., Népköztársaság utja 16.
Idegennyelvű részleg	Bp. VI., Révai utca 20-22.
KULTURA Folyóíratosztály	Bp. VII., Lövölde tér 7.
Posta Központi Hírlapiroda	Bp. V., József nádor tér 1.
Semmelweis Könyvesbolt	Bp. VIII., Baross utca 21.
Gorkij Könyvesbolt	Bp. V., Váci utca 33.

EGY ÉRDEKES KISÉRLET

A kékestetői Állami Gyógyintézet Orvosi Könyvtára - a többi néhány száz ágyas kórház gyakorlatához hasonlóan - egyetlen orvos könyvtárosi munkájára volt utalva. A nagy lelkesedéssel és szorgalommal végzett könyvtári munka azonban külföldi tanulmányut és egyéb más irányú elfoglaltságok miatt megszakadt. Az Intézet vezetői kiszállásom alkalmával megkértek, hogy ennek a kis állományu, de igen értékes és speciális műveket magábafooglaló könyvtárnak az anyagát "tegyük tisztába". A Megyei Kórház igazgatója, dr. Osvát Gábor helyeselte a kérést, s így az OOK Heves megyei instruktorával együtt lehetőségem nyílt, egy érdekes kísérletre: milyen módon, mennyi idő alatt lehet leggyorsabban és mégis a célnak megfelelően feldolgozni egy kis könyvtárat.

Kettőnknek összesen kilenc nap állt rendelkezésünkre. A könyvtár állománya - ez természetesen csak utólag derült ki - 382 kötet. Az elsőrendű feladat a munka jó megszervezés volt, hiszen enélkül nem értünk volna el semmilyen eredményt. Kialakítottunk egy olyan munkafolyamatot, amelynek során a könyvet csak e g y s z e r k e l l e t t k é z b e v e n n i. Alkalmanként segítségünkre volt a titkárnő, aki a könyvtári munkát fogja ezentúl végezni és a könyvtár tanácsadó-orvosa, aki főleg a szakozási problémákat oldotta meg számunkra.

Futószalagrendszert alakítottunk ki, figyelembe véve azt a lényeges szempontot is, hogy a rakosgatással ne kelljen

sok időt eltöteneni. A munkafolyamat lebonyolítása egy hosszú asztalon történt. A könyv a polcról az asztal egyik rövidebb végére került, itt megkapta a tulajdonbélyegző lenyomatot, s a régi leltári számok piros áthuzását. Az asztalon csusztattuk tovább a leltározóhoz, aki leltárba vette, beleírta a leltári számot, s ugyanezt a számot felírta egy címkére. Így került tovább, a címke felragasztása után, a címleíróhoz, aki minden műről legalább két - több szerző esetén három - katalógus kartont készített, ezenkívül minden kötetről egy könyvkártyát. A könyv így végigment a futószalagon, s visszakerült a polcra, ahol elfoglalta leltári szám szerinti raktári helyét. Kisegítőnk munkája a könyvek le- és visszarakása, bélyegzése és címkézése volt, magunk a leltározást, katalógus- és könyvkártya készítését végeztük. Az utolsó másfél napon a katalógust készítettük el a tanácsadó főorvos segítségével. Kialakítottunk egy betűrendes katalógust a szerzők nevei szerint, szerző hiján a cím első szava szerint. Pirossal huzzuk alá a rendszót. A szakkatalógus kialakítása az OOK harmincas rendszere alapján történt, de úgy, hogy a 7. Belgyógyászat szakot az intézet profiljának megfelelően kibővítettük a következőképpen:

allergia

asztma

cukorbetegség

diétetika

E.K.G.

endokrinológia

gerontológia

hematológia

hormonológia

pajzsmirigy megbetegedések

rehabilitáció

reumatológia

A katalógus cédulákat sajnos nem tudtuk részletes címle-
írással elkészíteni. A következő adatok kerültek a kar-
tonra: Szerző neve /csupa nagybetűvel/, cím, kötetszám,
leltári /raktári/ szám.

Kisérletünk tanulságai:

1. A gyors feldolgozás nem boszorkányság, hanem jól szer-
vezett munka kérdése.
2. A leltárkönyv naprakész állapotban van, mivel a darab-
szám és az érték minden egyes tételnél fel van tüntetve.
3. A könyvtár a tudományos kutató és a gyakorlati orvosi
munka szempontjából használható állapotba került a betüren-
des és szakkatalógus segítségével.
4. Mindezek az eredmények magyarázzák - de nem mentik -
munkánk egyetlen hiányosságát: címleírásaink erősen rövidi-
tett voltát. Több ráfordított idővel megoldhattuk volna
legalább a kiadás helyének, évének, a kiadónak és a lapszám-
nak a feltüntetését.

Mindenesetre bizunk abban, hogy a Gyógyintézet orvosai így
is hasznát veszik munkánk eredményének.

E b e r g é n y i Tiborné

NEMZETKÖZI NÉPI DEMOKRATIKUS SZAKFOLYÓIRATOK

A szocialista országok között egyre erőteljesebben alakuló tudományos együttműködés - ami az országok társadalmi-gazdasági fejlődését illeti - elsősorban a műszaki tudományok területén érezteti a hatását. Nem kevésbé jelentős azonban az orvostudomány terén kialakuló tudományos együttműködés, hiszen ez az életkor meghosszabbítása, a tömegpusztító betegségek leküzdése, az általános egészségügyi viszonyok megjavítása céljából folyik. Ez pedig minden ember elsőrendű érdeke. A szocialista országok egészségügyi miniszterei 1956 óta évenként rendszeresen megtartott konferenciáikon tárgyalják a szocialista egészségügy legfontosabb elméleti és gyakorlati kérdéseit. Állandóan napirenden tartják a tudományos együttműködést orvosi és egészségügyi vonatkozásban.

Az egyik első tanácskozás alkalmával született az a határozat, hogy a szocialista tábor országai közös, nemzetközi jellegű orvostudományi szakfolyóiratokat jelentessenek meg nemzetközi nyelveken egymás tudományos eredményeinek behatóbb megismerése és elterjesztése céljából. Az utóbbi években egyik szakma a másik után szervezi meg kiadványát. Eddig hatféle ilyen folyóirat jelent meg.

A leghosszabb múltra a "Journal of Hygiene, Epidemiology, Microbiology and Immunology" tekint vissza, ez a folyóirat az idén már hatodik évébe, helyesebben évfolyamába lépett. A folyóirat címe angol, a közölt cikkek azonban három nyugati világnyelven: vagy angolul vagy németül vagy franciául

jelennek meg. A cikkek után háromnyelvű /a cikk megjelenésének a nyelven + a másik két közlési nyelven/ összefoglalás van. A szerkesztőség Prágában működik, évente négy számot adnak közre. A szerkesztőbizottságban hazánkat Alföldy Zoltán /Budapest/ és Jeney Endre /Debrecen/ professzorok képviselik.

A "La Santé Publique" egy évvel fiatalabb, az idén tehát ötödik évfolyamát szerkesztik. Szintén az említett három nyelven közöl cikkeket, az előbbi folyóirattól eltérően azonban ez a lap nem közöl összefoglalókat a cikkek végén. Az olvasónak tehát bizonyos nyelvi nehézségekkel kell megküzdenie, hiszen viszonylag kevesen értenek mindhárom nyugati nyelven. A folyóirat hivatalos szerkesztési nyelve a francia, tehát franciául jelennek meg a cikkreferátumok, a kongresszusi beszámolók, a könyvismertetések és a közegészségügyi vonatkozású nemzetközi információs anyag. Mindjárt itt jegyezzük meg, hogy ilyen "kiegészítő" rovatok csupán ebben az egy folyóiratban vannak, a többi csak közleményeket publikál. A "La Santé Publique"-ben közölt cikkek közül a legtöbb mégis angol nyelven jelenik meg, nem franciául. A szerkesztőség Bukarestben működik, évente négy szám jelenik meg. Hazánkat Gál György kandidátus és Simonovits István professzor, miniszterhelyettes képviseli a szerkesztőbizottságban.

A "Cor et Vasa" négy éve jelenik meg a Prágában működő szerkesztőség munkájának eredményeképpen évente négyszer. Amint azt a folyóirat alcíme is kifejezi: nemzetközi kardiológiai folyóirat. Ugyancsak angol, német és francia nyelvű cikke-

ket közül, háromnyelvű összefoglalóval. A szerkesztőbizottságban a magyar kutatók részéről Gottsegen György és Gegesi Kiss Pál professzor működik közre.

Az "Acta Chirurgiae Plasticae" 1959 második felében indult, tehát csonka évfolyammal /2 szám jelent meg akkor/, azóta négy számot jelentet meg évente a Prágában működő szerkesztőség. E folyóirat angol nyelven jelenik meg és minden közlemény után négy nyelvű /angol, orosz, német, francia/ összefoglaló van. A magyar plasztikai sebészetet Zoltán János képviseli a szerkesztőbizottságban.

Harmadik évfolyamába lépett az idén a két radiológus lap: a "Radiologia Diagnostica" és a "Radiobiológia - Radio-terapia". Egységes köntösben, kitűnő műnyomó papíron adja ki e folyóiratokat a Berlinben működő szerkesztőség. Mindkettő évente 4-6 számban jelenik meg német nyelven, a közlemények összefoglalói német-angol-francia nyelvűek. Az előbbiben Zsebők Zoltán professzor, az utóbbiban Deák Pál kandidátus képviseli a magyar röntgeneseket.

E folyóiratok hiven tükrözik azt az élénk tudományos életet, amely a szocialista országokban folyik. Egyben nélkülözhetetlen információs eszközt jelentenek, hiszen éppen a szomszédos népek nyelvének ismerete terén vagyunk nagyon is elmaradva. Így pedig hozzáférhetővé válnak a legfontosabb eredmények, újdonságok. Ezért a folyóiratok előfizetését minden könyvtárunknak ajánljuk. És természetesen nem csak az előfizetését, hanem azt is, hogy az olvasók minél szélesebb körében propagálják e folyóiratokat.

ORVOSI KÖNYVTÁROSOK IRJÁK

ORVOS A KÖNYVTÁRSZAKON

A Szerkesztőség megjegyzése:

Az alábbi írás szerzője dr. Noll Lászlóné a tatabányai kórház szülészeti osztályának segédorvosa, egyben a kórház orvos-könyvtárosa. Jelenleg az ELTE Bölcsészkarán a kétéves könyvtárszakot végzi, amelyen a más diplomával rendelkező szakemberek nyernek felsőfoku képesítést. E minőségben tudomásunk szerint az "első fecske", vagyis az első ember Magyarországon, aki az orvosi diplomája mellé könyvtárosi oklevelet is szerez. Cikkében a könyvtáros szakkal kapcsolatos reflexióit írja meg.

- . -

Furcsa érzés lehetett az első fehér embernek fekete bőrűek közé lépni, s valahogy minden csodálkozó tekintetből, amellyel egyetemi tanulmányaim óta találkozom, ezt látom kisugározni: "mit akarhat egy orvos a könyvtárosok között?" Mi lehet a célja és főleg a pozitív eredménye egy gyakorló orvos számára, - mint amilyen én is vagyok - annak, hogy a medicina verejtékes uton megszerzett eredményei mellett a társadalomtudományok szétágazó, illetve sokoldalú kérdésével foglalkozzon, kötelességtudattal és vizsgafegyelem-

mel tetézve. S bár a kérdésre a válasz épp olyan nehéz mint amilyen magától értetődő, megpróbálom pár szóban megvilágítani mindazt a nagy változást, amit bennem az új ismeretanyag előidézett, mintegy nagyító tükörből szemlélve önmagamot, hogy ezáltal problémám az érdeklődők előtt is érthetővé váljon.

Bátran hangoztatom, eleinte szégyenkezve léptem be a Bölcsészkar kapuján. Attól féltem, hogy megtagadom vagy meg kell tagadnom az ős anyát, az örök mozgató erőt, a matériát. A scientia naturalis szellemében felnőtt és felvértezett ember nem is vélekedhetett másképp az általa oly kevésbé ismert tudományágról, a könyvtárszagról. Ma azonban, az első vizsgák után és a komoly szigorlatok előtt, nyíltan merem hangsúlyozni: a társadalomtudományi szemlélet és azok a szempontok, amelyeket a logikus felépítettségű tantárgyak segítségével nyertem, épp úgy a diagnosztikai készség és a megítélő képesség erősítésére szolgáltak, mit azok a könyvtörténeti kulturális ismeretek, amelyeknek a hiányát a szorosan vett orvosi gyakorlatban nem is észleltem, de jelenlétét annál hívebben érzem most. Nagyon is lelkes szorgalommal és érdeklődéssel forgattam és forgatom a régi elhalt kulturák emlékeit, hogy levonhassam belőlük a tanulságot, mint ahogy a gyakorlott szem felismeri a betegséget, még leplezett alakjában is.

Lehet-e valamely szakembernek a szemére vetni, ha egyre magasabb és magasabb síkból, több oldalról akarja megközelíteni ugyanazt az EMBERT? Ugy gondolom, azért sem le-

het elítélni senkit, ha ösztönszerűen mindent az általa szeretett és gyakorolt tudomány oldaláról vizsgál és feldobog a szíve - jól eső tudattal - ha Gabriel Naudéról vagy Conrad Gesnerről tanul, akik a maguk korában megtudták valósítani az egységet, ismerték és felismerték az embert és az ember által előállított szellemi termékek összefüggéseit. Mindenki a maga bőréen tanul meg igazán értékelni s ezentul, amikor a gyakorlat számára oly elengedhetetlen segédeszközre, a bibliográfiára szorulok, már tisztellem a felsorolt adatok mögött a munkát, a rendszert, az organizmust, amelynek a segítségével jönnek napfényre mindazon kincsek, amelyet az ember teremtettermelő, alkotó szellemével.

És még egy utolsó vallomás: nem akarok szakbarbár lenni! Rövid könyvtárosi pályafutásom alatt az eddigi neveltetésből hiányzó ismeretek valóságos tárházára találtam. Azóta mint orvos is sokkal megalapozottabbnak érzem gyógyító működésemet. Ez is persze csak azt bizonyítja, milyen fontos tudásanyagot biztosít bárki számára a társadalomtudományok ismerete és gyakorlati felhasználása. S ezért is merem remélni, hogy hozzám hasonlóan más kollégáim könyv iránti szeretete is eljut majd a módszeres könyvismeretig, mert csak így, az alapos, iskolázott és átfogó tudás birtokában szolgálhatjuk minden bizonnyal a legjobban az igazi orvosi hivatás eszményét: az embert.

BETEGEK KÖNYVTÁRA

Az "Orvosi Könyvtáros" 1961.évi 2. számának 40. és köv. oldalain igen figyelemreméltó tanulmányban ismerteti a kórházi betegek könyvtári ellátásánál részben már megvalósított, részben még megvalósításra váró irányelveket.

Ugyanezt a kérdést érinti a legújabb szakirodalomban Gustav Reulecke keletnémetországi kórházi könyvtárosnak a "Die Heilberufe" című szakfolyóirat 1962. évi 14.évf. 1. számának 28. oldalán közzétett beszámolója is, amelyet az alábbiakban ismertetünk.

Gustav Reulecke a wernigerodei /DDR/ Kreiskrankenhaus gyakorlatát bemutatva abból indul ki, hogy "az is a jó betegellátáshoz tartozik", hogy a korszerűen berendezett kórházaknak helyesen megszervezett és jól működő betegkönyvtáruk legyen. Régi tapasztalat ugyanis, hogy a kórházi betegek, különösen a tartós kórházi kezelésre szoruló betegek, mennyire hálásak minden változatosságért, amely kényszerű kórházi tartózkodásuk egyhanguságát élénkíti. Különleges érdeklődést mutatnak tehát megfelelő olvasmányok, könyvek és folyóiratok iránt és ez a magyarázata annak, hogy ma már minden jól felszerelt modern kórház berendezéséhez jól működő betegkönyvtár is hozzátartozik, amely a betegek kulturális igényeit kielégítve a pszichológiai terápia hathatós eszközéül szolgál. A megoldás módja persze kórházanként eltérő, azonban ma még a legtöbb esetben az ápolószemélyzet útján jutnak a betegek

a kórházi kulturtermekben elhelyezett ilyen olvasmányokhoz.

Minthogy azonban a megoldásnak ez a módja az ápolószemélyzet másirányu nagy elfoglaltsága miatt eléggé nehézkes és körülményes, ezért a wernigerodei Kórház néhány év óta azt a megoldási módot vezette be, hogy a mintegy 1500 kötetes betegkönyvtár kezelője az állományból kiválasztott mintegy 100-150 kötetet szakosított csoportosításban egy görkocsira készít ki és ezzel az anyaggal előre meghatározott napokon /de hetenként legalább egyszer/ rendszeresen végiglátogatja a kórtermeket és betegszobákat, ahol a könyvkölcsönzéssel kapcsolatos adminisztratív teendők /kartonfeljegyzések, könyvcserék, stb./ ellátása mellett a betegekkel is elbeszélget olvasmányaikról. Ezen az uton nemcsak olvasóinak kulturigényeiről szerez tájékozódást, hanem egyuttal - a betegek érdeklődési körét is kellő tapintattal és hozzáértéssel irányítva - igen jelentős kulturtevékenységet fejthet ki. A tapasztalatok azt mutatják, hogy az így bevezetett könyvtári szolgálat a kórházban annyira népszerűvé vált, hogy a soronlévő osztály betegei a "könyves bácsi" érkezését már rendszerint türelmetlenül várják és vele hosszabban is elbeszélgetnek. Nem szabad ugyanis azt sem elfelejteni, hogy a kórházi betegek jelentékeny része itt találkozik talán életében először igazi irodalmi termékekkel, úgy hogy ez a szolgálat az ilyen betegek kulturális színvonalának emelkedését is előmozdítja és nagy mértékben hozzájárulhat a ponyvairodalom ellen folytatott küzdelem sikeréhez.

Reulecke itt ismertetett cikkében azt is megemlíti, hogy míg a férfibetegek inkább történelmi tárgyú műveket, utleírásokat, kalandos történeteket, sőt meséskönyveket keresnek, addig a nőbetegek főleg a szerelmes regényeket kedvelik. A könyvtáros a betegekkel folytatott beszélgetései alapján tudja azután a következő alkalomra a betegek érdeklődési körének legjobban megfelelő olvasmányanyagot összeállítani, de egyúttal a beszélgetései révén tudja a betegek figyelmét a klasszikus irodalom termékei felé irányítani.

A cikk egyik legértékesebb tanulsága azonban annak felismerése, hogy a helyesen megszervezett betegkönyvtári munka hogyan válhat a lelki terápia hathatós eszközévé. Ebben az irányban ugyanis már egymagában az a körülmény is eredményes lépést jelent, hogy a betegek érdeklődési körének megfelelő olvasmányok elterelik a beteg figyelmét saját betegségi tüneteinek aggodalmas figyelésétől. Ám ezen túlmenően a betegek rendszerint szobatársaikkal is megbeszélik olvasmányaik tartalmát s ezáltal ezeknek a beszélgetéseknek a témája is sokkal változatosabbá válik, a szobatársak nem betegségi tüneteik megbeszélésével nyugtalanítják egymást. Előfordulhat persze az is, hogy valamely nem megfelelően megválasztott olvasmány a betegnél éppen az ellenkező hatást váltja ki. Itt azután nemcsak a betegkönyvtár kezelőjének hozzáértése és általános műveltsége nyújthat segítséget, hanem elsősorban a kezelőorvosoknak - sajnos, ma még legtöbbször hiányzó - megértő támogatása és utmutatása. Reulecke éppen ezért arra figyelmeztet, hogy a betegkönyvtár kezelője minden új beteg érkezésekor

lehetőleg kérje ki a kezelőorvos vagy az osztályvezető főorvos véleményét is arra vonatkozóan, hogy az illető betegnél az elérni kívánt lelki terápiás hatás érdekében milyen olvasmányok látszanának kívánatosnak, illetve esetleg milyen természetű olvasmányokat kell mellőzni?

- . -

Reulecke fentebb ismertetett cikkének tanulságai magyar viszonylatban is fenntartás nélkül helytállóak és semmiképpen sem állanak ellentétben azokkal az idevágó első kísérletekkel, amelyeket az "Orvosi Könyvtáros" előidézett tanulmánya megvitatás céljából ismertetett. Ezek közül példamutató lehet a szombathelyi Markusovszky Kórház ott közölt szabályzata, amely megfelelő helyi jellegű módosításokkal az ország bármely kórházában alkalmazhatónak látszik.

Az mindenesetre vitán felül áll, hogy a kórházi betegkönyvtárak működésének irányítása és állományának nyilvántartása az orvosi könyvtár vezetőjének feladatkörébe tartozik, - természetesen az orvosi könyvtár szakmai állományától teljesen elkülönített önálló leltár és költségvetési keret mellett. Ugyanigy helytálló Reulecke cikkének az a tanulsága is, hogy a kórházi betegek könyvtári kiszolgálását az orvosi könyvtár valamelyik munkatársa személyesen végezze, mert a tapasztalat azt mutatja, hogy az ápolószemélyzet másirányú beállítottsága folytán erre a munkára nem alkalmas, de - különösen nagyobb beteglétszámú kórházakban - ezzel a munkával nem is terhelhető.

A magam részéről elhibázottnak tartom azt, hogy a kórházi betegek könyvtári szolgálatát fiókkönyvtárak létesítésével

a népművelési könyvtárak vagy a szakszervezeti könyvtárak lássák el. Elsősorban azért, mert ezeknek a könyvtáraknak kulturális feladata teljesen másirányú, működési területük pedig a kórházi szolgálattól távolabb esik, ámde különösen azért is, mert az ezeknek állományából a kórházi betegek céljaira netán kiszakított könyvállomány az itt érintett közkönyvtárak céljaira már higiénikus okokból sem lenne többé felhasználható, ami tehát azt jelentené, hogy ezeknek a közkönyvtáraknak a kórházi betegek számára kiadott könyvállományát saját állományukból nyomban selejtezniök kellene és saját rendeltetésszerű céljaikra többé nem használhatnák fel. Ez a helyzet pedig vagy arra vezetne, hogy az említett közkönyvtárak a kórházi betegkönyvtár céljaira már eleve csak kiselejtezésre érett anyagot adnának át, ami a betegkönyvtárak fentebb körvonalazott terápiás céljaival ellenkeznék, - vagy pedig kénytelenek lennének saját személyzetüket felesleges adminisztrációs feladatokkal, költségvetésüket pedig eredeti célkitűzéseikkel arányban nem álló veszteségi tételekkel terhelni.

dr. M a r k o s Olivér

A K Ö N Y V T Á R I M U N K A K É R D É S E I

A K Ö N Y V T Á R I S T A T I S Z T I K A

I.

A szocialista tervgazdálkodás nem képzelhető el a pontos statisztikai adatok felmérése nélkül. Ezek a nyilvántartások meghatározott időszakra vonatkozó összesítő jelentések, amelyek értékelik az elvégzett munkát, s a jövő terveihez szolgálnak alapul.

A könyvtárak is gazdálkodási egységet képeznek: Az egyes könyvtárak, az alközpontok, a hálózati központok és az országos központok. Kölcsönös összefüggés van a statisztikai munka és a terv között. Jó statisztika nélkül nincs jó terv, mert a terv összeállításának alapja a megbízható statisztikai adatok gyűjteménye. Rossz statisztika alapján csak rossz terv készülhet, így tehát a statisztika a terven keresztül a gazdálkodó szerv további működését is döntően befolyásolja. Ugyanakkor pedig a tervteljesítés is csak a statisztikai adatok segítségével mérhető le. A statisztika tehát megszabja a jövő munkát és értékeli az elmúlt tevékenységet; illetve az elmúlt terv szerint végzett munka

adatainak értékelésével alapot ad a jövő terv feladataihoz.

A könyvtári statisztika a könyvtár életét számokkal írja le. Ezek a számok mindenkor hü képet kell, hogy adjanak a könyvtár állapotára és az elért eredményekre vonatkozóan.

Az orvostudományi hálózatban is alapelv, hogy valamennyi könyvtár adatai az egységesség alapján jöjjenek létre.

Az egységesség azt jelenti, hogy a hálózat valamennyi könyvtára ugyanazokat a nyilvántartásokat, táblázatokat, viszonyszámokat és jelentéseket folyamatosan dolgozza ki.

II.

A könyvtári statisztika alapját a könyvtár különböző nyilvántartásai alkotják. A statisztika azonban több mint nyilvántartás, mert a nyilvántartások adatait meghatározott cél érdekében csoportosítja és elemzi.

Ebből az következik, hogy a nyilvántartásoknak mindig naprakész állapotban kell lenniök és hü adatokat kell tartalmazniuk.

A naponta bejegyzett adatokat havonta összesíteni és a havi adatokat negyedévenként összesítve értékelni kell. A statisztikai adatok értékeléséhez megfelelő csoportosításra van szükség. A csoportosítás célja, hogy kiemelje a könyvtár munkájának, eredményeinek legjellemzőbb sajátosságait.

A jelentősebb csoportok a következők:

1. Állományi adatok
2. Olvasóforgalmi adatok
3. Állományforgalmi adatok
4. Költségvetési adatok

1. Állományi adatok

Az állomány terjedelmére, összetételére és változásaira vonatkoznak. Az állományra vonatkozó statisztika összeállításához a cimleltárkönyv, illetve a csoportos leltárkönyv /csak a nagy könyvtárakban/ adatait használjuk fel és a vonatkozó tárgyidőszakra összesítjük.

A könyveknél a felvételi egység a kötet, pl. egy 10 kötetes lexikonsorozat 10 egységnek számít.

Folyóiratoknál a bekötött anyag egysége a kötet, kötetlen anyagnál az évfolyam. A csonka évfolyamokat is számításba vesszük.

Az állománygyarapodási statisztika készítésénél többféle szempont szerint csoportosítunk. Figyelembe vesszük, hogy a gyarapodást vétel-, ajándék-, vagy csere útján érte el a könyvtár. További szempont lehet a szerzeményezett könyvtári egységek nyelvi-, szak-, vagy kiadvány típusok /könyv, folyóirat, egyéb dok./ szerinti megoszlása.

2. Olvasószolgálati adatok

a/ Olvasóforgalom: az olvasók számának megoszlása helyben-olvasók és kölcsönzők szerint. /Minden helyben olvasó és

kölcsönző annyiszor számítandó, ahányszor a tárgyidőszak folyamán helyben olvasott, illetve kölcsönzött. Összegezés a látogatási napló, személyi lapok bejegyzéseinek alapján történik./

b/ Állományforgalom. Számbeli megoszlás helybenolvasott és kölcsönzött művek szerint, - folyóiratok és könyvek szerint /esetleg egyéb dok. szerint/. Állományforgalmi adatok: Minden könyvtári egység annyi kölcsönzési egységnek számít, ahányszor olvasótermi, vagy otthoni alkalomra igénybevétele. A kölcsönzés meghosszabbítása nem számít kölcsönzésnek. Személyi lapok, könyvkártyák, könyvtárközi kölcsönzések számbavétele alapján összesítünk.

Az olvasószolgálati adatok napi statisztikájának vezetése a 2. sz. Módszertani Utmutatónkban közölt tábla szerint történik.^x

A statisztikai sorok, táblák, viszonyszámok könnyebb elképzelését a szemléltetés eszközeivel is elősegíthetjük. Ezt a célt szolgálják a grafikonok. A grafikonok általában nem az adatok abszolút nagyságát, hanem az abszolút értékek közötti arányt szemléltetik. A grafikon vonalai, ábrái mellé odairhatjuk az abszolút értékeket is.

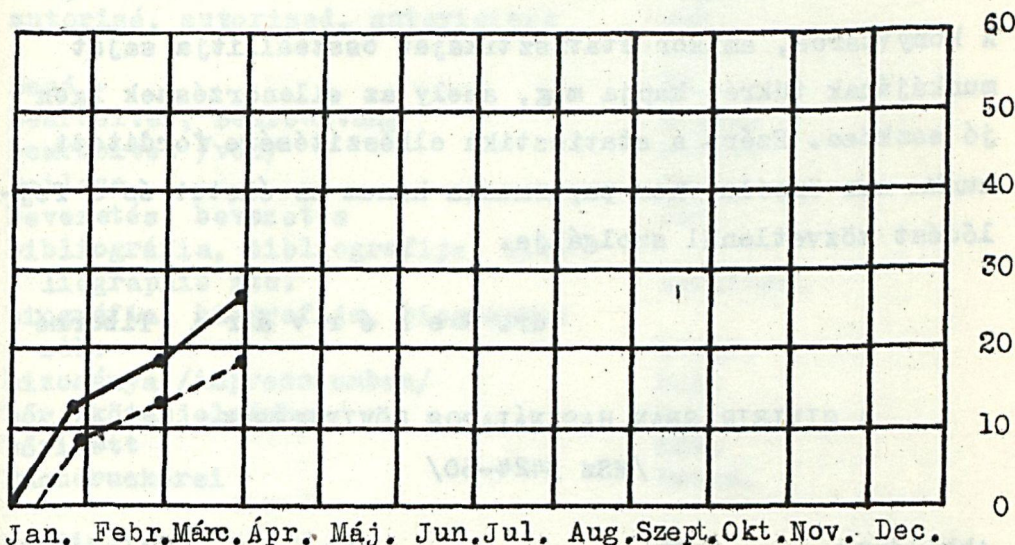
A naponta vezetett statisztikát igen hasznos havi /évi/ összesítő grafikonnal ábrázolni és a könyvtár dolgozói, olvasói előtt szemléletessé tenni. Lényeges szempont a

^x Lásd még az Orvosi Könyvtáros 1962. 2.szám 34. oldalán.

grafikai ábrázolásnál az áttekinthetőség, tehát egy-egy tábla ne tartalmazzon túl sok adatot.

Példa a grafikonnal történő ábrázolásra:

KÖNYVTÁR LÁTOGATÓI OLVASÓTERMI LÁTOGATÓK

Vonal = könyvtári látogatók száma

Szaggatott vonal = olvasótermi látogatók száma

4. Költségvetési adatok

Az állománygyarapodásra előirányzott keret évközi felhasználása. Külön tartjuk nyilván a hazai beszerzésekre elköltött összeget és külön a devizaigényes külföldi beszerzésekre megadott évi keret folyamatos felhasználását. Mindezt bontjuk könyvekre, folyóiratokra, egyéb dok.-ra. /Alközpontok esetében az egyes területi tagkönyvtárak évi devizakeretének folyamatos felhasználását is nyilván kell tartani./

- . -

A különféle szempontok szerint csoportosított statisztika elkészítése, vezetése többlet-munkát jelent a könyvtáros számára, de a könyvtáros munkája nélkül nem képzelhető el, különösen nem képzelhető el a hálózati könyvtári munka összehasonlítása és értékelése.

A könyvtáros, amikor statisztikáját összeállítja saját munkájának tükrét kapja meg, amely az ellenőrzésnek igen jó eszköze. Ezért a statisztika elkészítésére fordított munka nem öncélú, nem papirmunka hanem az életet és a fejlődést közvetlenül szolgálja.

dr. F e h é r v á r i Tiborné

A CIMLEÍRÁSBAN HASZNÁLATOS RÖVIDÍTÉSEK

/MSz 3424-60/

Abbildung	Abb.
Abdruck	Abdr.
Abhandlung	Abh.
abregée, abridged	abr.
Abteilung	Abt.
Academia, académie, academy	acad.
Akademie	Akad.
akadémia, akademiya	akad.
Akadémiai Kiadó	Akad. K.
alkalmazta /pl. zeneművek esetében/	alk.
állami	áll.
allgemein	allg.
általános	ált.
amtlich	amtl.
Anhang	Anh.
Anmerkung	Anmerk.
année, anno	a.
Anstalt	Anst.
appendix	app.
arrangé /par/, arranged	arr.

association, associatio	assoc.
aszszociacija	aszszoc.
átdolgozta, átdolgozás	átd.
átnézte	átn.
Auflage	Aufl.
augmented, augmentée	augm.
Ausgabe	Ausg.
ausgewählt	angew.
autorisé, authorised, autorisiert	aut.
Band	Bd.
Bearbeiter, Bearbeitung	Bearb.
bearbeitet /von/	bearb.
Beilage	Beil.
bevezetés, bevezette	bev.
bibliográfia, bibliografija, bibliographie stb.	bibliogr.
biográfia, biografija, biographie stb.	biogr.
bizománya /impresszumban/	biz.
bőr /kötésjelzésben/	b.
bővitett	böv.
Buchdruckerei	Druck.
centiméter	cm.
century /csak számokkal kapcsolatban/	C.
cim, című	c.
cimlap	ciml.
collegit, collected	coll.
collaboration, collaboré	collab.
compilavit, compilé, compied	compil.
commission	commiss.
containing, contenant	cont.
contribution	contr.
corrected, corrigé	corr.
csaszt'	cs.
cum commentariis	c. comm.
darab	db.
dargestellt	dargest.
Darstellung	Darst.
departement	dep.
der, die, das és függő esetei	d.
diagramma	diag.

dissertatio, dissertation, thèse,
Inaugural-Dissertation, doktori
értekezés /csak műfajmegjelölés-
ben/

dopólnennoe
Druckerei, Buchdruckerei
durchgesehen

dis.
dop.
Druck.
durchges.

édité /par/, edited, edidit, editio,
édition stb.

egyesület, egylet /impresszumban/
Egyetemi Nyomda
Einführung
eingeführt
eingeleitet /von/
Einleitung

éd., ed.
egy.
Egyet. Ny.
Einf.
eingef.
eingel.
Einl.

ellátta
emendata, emendavit
enlarged
enthaltend
ergänzt
Ergänzungen
Ergänzungsband
Ergänzungsheft
erklärt
Erklärungen
erläutert
erweitert
év nélkül
évfolyam

ell.
emend.
enl.
enth.
erg.
Erg.
Ergbd.
Ergh.
erkl.
Erkl.
erl.
erw.
é.n.
évf.

faksimile
fascicule, fasciculus
félbőr /kötés/
felelős szerkesztő
félhivatalos
félvászon /kötés/
fényképmásolat
fénymásolat
Folge
folytatta, folytatás
fordította, fordítás
fortgeführt
fortgesetzt

faks.
fasc.
fb.
fel. szerk.
félhiv.
fv.
fképm.
fm.
F.
folyt.
ford.
fortgef.
fortges.

Fortsetzung	Forts.
from	fr.
függelék	függ.
für	f.
füzet	füz.
gänzlich	gänzl.
gedruckt	gedr.
gesammelt, gesamt	ges.
glavnij	glav.
god /számokkal kapcsolatban/	g.
gorod	g.
goszudarsztvennűj	gosz.
government	gov.
gyűjtötte, gyűjtemény	gyűjt.
haránt	har.
hasáb	h.
Heft	H.
hely, év nélkül	h.é.n.
hely, kiadó, nyomda, év nélkül	h.ny.é.n.
hely kiadó, nyomda nélkül	h.ny.n.
hely nélkül	h.n.
herausgegeben	hrsg.
hiányzik	h.
hijával	hij.
hivatalos	hiv.
idősebb	id.
ifjabb	ifj.
illusztrálta, illusztrátor /és idegennyelvű változatai/	ill.
imeni	im.
impression, imprimé	impr.
institut /impresszumban/	inst.
insztitut	in-t
intézet	int.
introduction	intr.
iskola, iskolai	isk.
istituto /impresszumban/	ist.
iszpravlennoe	iszpr.
izdanie	izd.
izdatel'sztvo	izdat.
Jahrgang	Jg.
Jahrhundert /csak s számokkal kap- csolatban/	Jh.

javitott
jegyzet
jelmagyarázat /térképek megjegyzés-
rovatában

kereskedelem, kereskedelmi
kiadó /csak impresszumbeli cégjel-
zésben/

kiadó, nyomda nélkül
kniga /csak kötetjelzésben
kolligatum
komisszar, komisszariat
komisszija
Kommenaar, kommentarij,
Kommenttor, kommentiert
könyv /cimeken kívül/
könyvtár /cimeken kívül/
kötet
következő
közreműködésével
különlenyomat

lap
lásd
lépték /térképek/
levél /terjedelemközlésben/
Lieferung
literarisch, literary, littéraire
litográfia
livraison

magyar /impresszumban/
Magyar Közlöny Kiadó
magyarázat, magyarázatos,
magyarázata

mérték /térképek/
melléklet
melléktérkép
Mezőgazdasági Kiadó
microcard
mikrofilm, mikromásolat
millió /térképek méretében/
minisztérium
mit besonderer Berücksichtigung
mit besonderer Rücksicht

jav.
jegyz.

jelm.

keresk.

K.
ny. n.
kn.
koll.
kom.
komisz.
koment.,
Komment., komment.
kv.
kvt.
köt.
köv.
közrem.
klny.

l.
ld.
L.
lev.
Lief.
lit.
litogr.
livr.

M.
M. Közlöny.

magy.
M.
mell.
melléktérk.
Mezőgazd. K.
mcard.
m.
mill.
min.
mit. bes. Berücks.
mit bes. Rücks.

Mitarbeit, Mitarbeiter
Mitteilung
Mitwirkung

Nachwort
narodnŭj
naucsno-isszszledovatel'-szkij
negativ
népszerű, népszerűsítő
neue Folge
neue Reihe
neue Serie, new series,
nouvelle série
nomer, number, numéro, Nummer
novaja szerija
nyilvános
nyomda
nyomda /mint kiadói név része/
nyomda nélkül /impresszumban egy-
szersmind a kiadó hiányát is
jelzi/

obrabotannŭj
obscsesztvo
odobrennŭj, odobreno
office, officiel
oficial'nŭj
opus
original
országos
osztály
otvetsztvennŭj redaktor
otdel
öffentlich
összeállította
összegyűjtötte

pagina /terjedelemlézésben/
pars, part, partie /kötetjelzésben/
példány
pererabotannŭj, pererabotano
pereszmotrennŭj, pereszmotreno
perevod perevodcsik
pergament

Mitarb.
Mitt.
Mitw.

Nachw.
nar.
naucs.-isszszled.
neg.
népsz.
N. F.
N. R.

N. S.
no
N. Sz.
nyilv.
ny.
Ny.

ny. n.

obr.
o-vo.
odobr.
off.
ofic.
op.
orig.
orsz.
oszt.
otv. red.
otd.
öff.
összeáll.
összegyűjt.

p.
P.
pld.
pererab.
pereszmot.
per.
perg.

pod obsczej redakciej
pod redakciej
pod rukovodsztvom
pojasznenie
populjarnij, populair
précédé
prepared
press
prilozsenie
printed
promüslennij
proszmotrennij, proszmotreno
publié, published, publisher stb.

recensuit
redakcija, redaktor, redigiert stb.
rédige, rédacteur
Régi Magyar Könyvtár
Reihe
reprint, reprinted
reproductio, Reproduktion
rész
revidiert, revised
rövidített

saeculum
selected
Serie, série, series
siècle /csak számokkal kapcsolatban/
sokszorosítás
statisztika
Statisztikai Kiadó
supplement
szám
század
szbornik /csak füzet értelmében/
szemelvény, szemelvényes
szerija
szerkesztette, szerkesztő
szinezés, szinezve /térképeknél/
szosztavil, szosztavitel'
szovetszkij

pod. obscs. red.
pod. red.
pod. rukovod.
pojasz.
popul.
préc.
prep.
pr.
pril.
print.
prom.
proszmotr.
publ.

rec.
red.
réd.
RMK
R.
repr.
reprod., Reprod.
r.
rev.
röv.

saec.
sel.
Ser., ser.
s.
soksz.
stat.
Stat. K.
suppl.
sz.
sz.
szb.
szemelv.
szer.
szerk.
szin.
szoszt.
szov.

tábla, tableau, tabula, Tafel	t.
/terjedelemléközlésben/	társ.
társaság, társulat /impresszumban/	tek.
tekerics	térk.
térkép	tetr.
tetrad'	tip.
tipografiya	tom.
tome, tomo, tomos	tc.
törvénycikk /cimen kívül/	trad.
traduction, traducteur, traduit	transl.
/par/	tud.
translated /by/, translation	typ.
tudományos /impresszumban/	
typographia, typography	
ucsebnűj	ucseb.
Uj Folyam	U.F.
uj lenyomat	uj' lny.
umgearbeitet	umgearb.
und	u.
Universitas, Universität stb.	Univ.
unter Mitwirkung	unt. Mitw.
übersetzt	übers.
Übersetzung	Übers.
übertragen	übertr.
vászon /kötésjelzésben/	v.
verändert	veränd.
verbessert	verb.
Verfasser	Verf.
verfasst	verf.
Verlag	Verl.
vermehrt	verm.
veröffentlicht	veröff.
Veröffentlichung	Veröff.
versehen	vers.
vesd össze	vö.
volkstümlich	volkst.
vollständig	vollst.
volume, volumen	vol.
Vorwort	Vorw.
vszeszojuznűj	vszesz.
vüpuszk	vüp.
wydanie	wyd.
zusammengestellt	zgest.
Zusammenstellung	Zstell.

S Z E M L E

MEGJELENT A "WORLD MEDICAL PERIODICALS" 3. KIADÁSA

A tudományos folyóiratok száma az utóbbi évtizedekben rohamosan megnövekedett /egyres statisztikák megállapítása szerint a növekedés 1900-1958-ig 25-szörös!/, s jelentőségük a könyvekkel szemben megváltozott: ma a legújabb tudományos eredmények a folyóiratokban jelennek meg, a könyvek megjelenésük pillanatában, bizonyos részletekben már túlhaladottak. A kutatók figyelme ezért elsősorban a folyóiratokra irányul, tanulmányaikban főként azokra hivatkoznak. A hivatkozások egyszerűsítésére kialakultak a folyóiratcímek rövidítései. Ezek eredetileg országonként, szakmákként külön alakultak ki, s egymástól igen gyakran jelentősen eltértek. Az 1930-as évektől indultak meg azok a nemzetközi egységesítő törekvések, amelyeknek eredményeként az Egészségügyi Világszervezet és az UNESCO közös kiadásában megjelent "World Medical Periodicals" kiadvány, amely a ma megjelenő legfontosabb orvostudományi folyóiratok címét és rövidítését tartalmazza. Ez a kiadvány azt a célt szolgálja, hogy az egyes országokban elterjedt és használatos rövidítéseket egységesítse. A World Medical Periodicals rövidítései ugyan

nem kötelezőek, de minden ország kutatóinak érdeke, hogy egységes rövidítések szerepeljenek minden folyóiratban, bibliográfiában, mert akkor a saját munkájukat könnyítik meg: egyszerűbb az egyes folyóiratok teljes címének a megállapítása.

A World Medical Periodicals 3. kiadását komoly revízió előzte meg. A 2. kiadást alaposan átdolgozták. 130 lényegtelen folyóiratcímét kihagytak és 1130 új folyóiratcímével bővítették. Az előző kiadásokban a kórházi épületekkel, felszerelésekkel és adminisztrációval foglalkozó folyóiratok nem szerepeltek. Ezt a hiányosságot most pótolták. A 3. kiadás hozzávetőleg 5800 orvosi, gyógyszerészeti, fogorvosi és állatorvosi folyóiratcímét tartalmaz. Ebben a hatalmas munkában különböző kiadók, szerkesztők és nemzeti könyvtárak segítettek.

A több mint 1000 új folyóiratcím szükségessé tette a címek újra számozását.

Az új kiadásban a magyarázó jegyzeteket is kiegészítették.

A cím előtti csillag azt jelenti, hogy a folyóirat megszűnt, vagy átmenetileg szünetel a kiadása.

Ha a címből nem lehet a nyelvre következtetni, zárójelben a cím mellett jelzik, pl. Fr. francia, vagy Mg. magyar. Általában a legtöbb címrövidítés úgy történik, hogy abból a nyelvet identifikálni lehet. Majdnem minden cím le van rövidítve, kivételt képeznek a nem összetett, egy szóból álló címek. Az összetett neveknek minden elem úgy van rövidítve, mintha különálló volna pl. Entwicklungsmechanik, Entwickl.-Mech.

Ha kétely áll fenn a folyóirat eredetét illetően, zárójelben közlik a kiadás helyét, szükség esetén az ország nevét is. Ez vonatkozik azokra az esetekre is, amikor több folyóiratnak ugyanaz a rövidítése.

Hivatkozások történnek a folyóirat címe mellett a régi elnevezésre, másik folyóirattal való egyesülésre is.

Pl. a 2 szám alatt találjuk: A.M.A. American Journal of diseases of children mellett a v. 291 jelzést. A 291 szám alatt megtaláljuk a folyóirat új nevét. Vagy pl. 5794 Cumulated Index Medicus... ex 5806, az 5806 szám alatt a Cumulated Index Medicus régi elnevezése, a Quarterly Cumulative Index Medicus található.

A kiadvány első részében, 1-376 oldalig megtaláljuk a folyóiratok nevét, címét, rövidítését és alatta zárójelben az évenként megjelenő példányszámot. Ez a rész 5789 folyóiratot közöl.

A következő rész, az Appendix II. 377-378 oldalig, a fontosabb nemzetközi indexeket tartalmazza 5790-5806 sorszámgig.

A 379-397 oldalon a folyóiratok szakonkénti beosztásban szerepelnek /pl. anatómia és morfológia/, utána következik az ország, majd a sorszám, amelyik alatt a könyv első részében megtalálható.

Végül 398-407 oldalakon az országonkénti beosztást találjuk, ahol az ország neve után azok a sorszáмок vannak feltüntetve, amelyek alatt a folyóiratok a kiadvány első részében szerepelnek.

F ü r s t Imre

HUSZ ÉVES A RÓMAI KÖNYVPATOLÓGIAI INTÉZET

A római Istituto di Patologia del Libro /Könyvpatológiai Intézet/ most ünnepeli fennállásának huszadik évfordulóját. 1954-ben emelt háromemeletes, új épületében a következő osztályokra tagozódva folytatja ez az intézet kutató munkásságát:

a b i b l i o l ó g i a i é s b i b l i o t e c o n ó -
m i a i o s z t á l y keretébe tartozik a 2640 művet ki-
tevő állományu könyvtár, a muzeum és a restauráló műhely;
ez az osztály adja ki 650 példányban az intézet folyóira-
tát, a Bolletino-t;

a b i o l ó g i a i o s z t á l y két alosztályt foglal
magában, az entamológiai alosztályt, amely gazdag rendsze-
rezett entomológiai gyűjteménnyel rendelkezik, s amely a
könyvtárakban és levéltárakban előforduló kártevő férgek
meghatározásával foglalkozik, és a mikrobiológiai alosz-
tályt, amely rendszerbe foglalta mikroorganizmus-gyűjtemé-
nyét, s a pergamenek és papírfajták mikroorganikus kárte-
vői elleni védekezéssel foglalkozik;

a k é m i a i o s z t á l y, amely napi felvilágosító
munkáján felül többek között különösen a kéziratok és nyom-
tatványok pusztulásának okait, a romlott dokumentumok fel-
frissítésének lehetőségeit, a gomba- és rovarirtó szerek
hatásosságát tanulmányozza; ez az osztály szorosan együtt-
működik az Unesco irányítása alatt álló International

Council of Museums /Muzeumok Nemzetközi Tanácsa/ nevű intézménnyel, különösen pedig a Rómában működő Centro Internazionale di studi per la conservazione e il restauro dei beni culturali/ /Kulturális javak megőrzésére és restaurálására irányuló tanulmányok Nemzetközi Központja/ c. szervvel;

a f i z i k a i o s z t á l y, ennek keretében működik a fényképészeti laboratórium, amely az intézet működésének első évtizedében 10 994 negatív és 61 954 pozitív, második évtizedében pedig 657 610 negatív és 219 105 pozitív felvételt készített;

a t e c h n o l ó g i a i o s z t á l y, amely a restauráló műhely és a többi osztály technológiai kutatásait ellenőrzi. Az intézetben székel a Commissione Interministeriale per la lotta antitermitica /Termeszek elleni küzdelem minisztériumközi bizottsága/, s a Centro di studi per la lotta antitermitica /A termeszek elleni küzdelemre vonatkozó tanulmányok központja/; az utóbbi központ a termeszek Olaszországban való térhódításának geográfiai felmérésével s e kártevők elleni küzdelem módzatainak vizsgálatával foglalkozik. Nemrégiben dokumentációs központot is létesítettek az intézetben Centro di documentazione néven, melynek legfőbb feladata az olaszországi könyvtárak fontosabb kéziratainak fényképészeti úton, többnyire mikrofilm alakjában történő másolása.

/Megjelent a Könyvtári Figyelő
1961. 10. számában/

ORVOSI KÖZPONTI KATALÓGUS

Koumans, F. P.: De centrale medische catalogus.

Bibliotheekleaven, 1961, 46, 5. 231-232 p.

A holland Orvosi Központi Katalógus a hágai Orvostudományi és Pharmacologiai Könyvtárban van.

A könyvtár 1950 körül saját használata céljából kezdte meg a Hollandiában található orvosi folyóiratok, illetve a folyóiratok különböző évfolyamai lelőhely katalógusának felállítását. E katalógus alapját a más könyvtárakhoz intézett kölcsönkérelmekre kapott válaszok képezték, amelyeket kártyarendszerben címszó szerint összegyűjtöttek és kód-jellel láttak el, a kölcsönadó könyvtár neve szerint. Ma már a katalógus kiegészítésére a könyvtárak által kiadott nyomtatott katalógusokat, és az évi állománygyarapodásról kiadott jegyzékeket is felhasználják. Jelenleg Hollandia 49 könyvtárának mintegy 3500 féle folyóiratát tartalmazza. Az Orvosi Központi Katalógus nem törekszik arra, hogy a Központi Katalógus szerepét teljesen átvegye, illetve azt helyettesítse.

I. T.

CONCILL OF MUSEUMS / MUSEUMOK NEMZETKÖZI TANÁCSA / 1958. NOVEMBER 14-ÉN
AZ 1959-60 ÉVI ADATGYŰJTÉS A VILÁGON FOLYÓ
TERMÉSZETTUDOMÁNYOS KUTATÁSRÓL

Az ENSZ közgyűlésének plénuma 1958. november 14-én határozatot hozott arról, hogy az UNESCO és a tudományos kérdésekkel foglalkozó más nagy világszervezetek közreműködésével nemzetközi adatgyűjtés készüljön a természettudományos kutatás jelenlegi főirányainak, valamint a természettudományos ismeretek terjedése és békés célokra való alkalmazása terén uralkodó viszonyoknak világméretű áttekintése céljából. Az így nyert áttekintés alapján az ENSZ a többi említett szervezettel karöltve elő kívánná segíteni a kutatási erőfeszítéseknek olyan problémákra való összpontosítását, amelyeknek megoldása a különböző népek szükségleteinek figyelembevételével a legsürgősebbnek látszik.

Nyilvánvaló, hogy a béke és a haladás minden hiva csak helyeselheti azt a célt, amit e határozat kitűzött: a természettudományos kutatótevékenység világméretű koordinációját az emberiség jóléte szempontjából legdöntőbb problémák megoldására. Más kérdés az, hogy az ENSZ, az UNESCO és a különféle tudományos vonatkozású nemzetközi szervezetek mai összetételüknél és felépítésüknél fogva mennyire alkalmasak e koordináció létrehozására, s hogy egyáltalán milyen sikerrel kecsegtet ez a vállalkozás addig, amíg a népek tartós békés együttélésének és együttműködésének alapfeltételei nincsenek biztosítva - elsősorban az általános és teljes leszerelés megvalósulásával.

Bármiként is legyen ez, az ENSZ említett határozata mindenestre bizonyos tekintetben határkövet jelent: ekkor indult meg ugyanis a tudománytörténetben először egy olyan nemzetközi együttműködésen alapuló akció, amely a szó szoros értelmében a "világtudomány" állapotáról kíván képet nyújtani a történeti fejlődés egy adott pillanatában - közelebbről: egy enciklopédikus pillanat rögzítésére törekszik a természettudomány egész területére kiterjedő nemzetközi adatfelvétellel.

Az 1959-60-ban végrehajtott adatgyűjtés terjedelméről hozzávetőleges képet alkothatunk magunknak, ha meggondoljuk, hogy a nyilvántartásba vett kutatómunkák minden képzeletet felülmúló változatossága a komplex függvénytantól a meteorológiáig, a kristályrácsok elméletétől a szívsebészetig, az asztrofizikától a növényfiziológiáig, a műanyagkémiától a gázturbinák szerkezetтанáig és a korszerű vetőmagnemesítés módszertanáig terjed, s hogy az adatfelvétel és adatfeldolgozás munkájába 29 államközi /kormányközi/ szervezet, 66 nem-kormányzati jellegű nemzetközi tudományos szervezet, 42 ország nemzeti kutatószervezete /akadémiája, tudományos társulata stb./, s végül tanácsadóként 255 legkülönbözőbb nemzetiségű, kiváló tudományos szakértő kapcsolódott be. Ehhez mindjárt hozzátehetjük, hogy a Szovjetunió, amely mindig a nemzetközi tudományos együttműködés előharcosa volt, messzemenő támogatásban részesítette az egész vállalkozást: nemcsak a Szovjetunió Tudományos Akadémiája, hanem a Szovjetunió Orvostudományi Akadémiája, az Össz-szövetségi Agrártudományi Akadémia, az Ukrán SzSZK Tudományos Akadémiája, valamint az Egyesült

Atomkutató intézet is ott szerepel a konzultált és adatokat szolgáltató intézmények jegyzékében, s mellettük felsorakozik természetesen a népi demokráciák akadémiáinak és tudományos intézményeinek hosszú sora is. /Ugyanakkor azonban sajnálatos az, hogy az ENSZ és a körébe tartozó nemzetközi szervezetek még egy ilyen valóban világjelentőségű tudományos akció során sem tudtak felülemelkedni a nyugati hatalmak napi politikájának szintjén, s így a Kínai Népköztársaság és az NDK tudományos akadémiái szégyenszemre nem szerepelnek az adatszolgáltatásra felkért intézmények között, mintha csak tudományos kutatási eredményeik elismertsége is attól függne, hogy egyik vagy másik nyugati hatalom "elismeri"-e kormányukat, vagy hogy az ENSZ-közgyűlés miként dönt tagságuk felett./

E komoly és elvi jelentőségű hiányosság ellenére, s noha technikai okokból még sok más akadály is volt annak, hogy a rendelkezésre álló rövid idő alatt valóban minden természettudományos kutatási területre és minden országra kiterjedően biztosítani lehessen az összes adatok megfelelő beszerzését és feldolgozását, kétségtelen, hogy ez volt a legátfogóbb jellegű adatfelvétel, ami a világszer-
te folyó tudományos kutatótevékenységről valaha is történt. Itt jegyezzük meg, hogy nem kevesebb, mint 24 állam - a szocialista tábor országai közül a Szovjetunió és a külön UNESCO-tagsággal rendelkező Ukrán SzSzK, továbbá Bulgária, Csehszlovákia és Lengyelország, a fejlett tőkés országok közül az Egyesült Államok, Nagybritannia, Franciaország, Olaszország, Svájc, Svédország stb., a gyarmati sorból nemrég felszabadult országok közül az Egyipto-

mot és Szíriát akkor még egyesítő Egyesült Arab Köztársaság, Ghana, Marokko és még néhány más ország is külön írásbeli jelentést adott be arról, hogy miként alakulnak saját kutatószervezetein belül a természettudományos vizsgáldások fő irányai.

Az ENSZ-en és az UNESCO-n kívül még a nemzetközi kutatási együttműködésben többé-kevésbé közvetlenül érdekelt világszervezetek egész sora vett részt az adatgyűjtési és adatfeldolgozási munkában, így az Egészségügyi és a Meteorológiai Világszervezet /WHO és WMO/, a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet /ILO/, a Nemzetközi Polgári Repülésügyi Szervezet /ICAO/, az Egyesült Nemzetek Élelmezésügyi és Mezőgazdasági Szervezete /FAO/, a Nemzetközi Atomerő Ügynökség /IAEA/, valamint nagyszámu más nem-kormányzati jellegű nemzetközi tudományos szervezet.

Az Auger-jelentés

Csakis ennek a valóban példátlan arányu összefogásnak köszönhető, hogy az UNESCO, amely az ENSZ megbízásából az egész vállalkozás koordinálását végezte, már másfél évvel az ENSZ közgyűlési határozatának megszületése után, 1960 júliusában vázlatos beszámolót terjeszthetett az ENSZ Gazdasági és Szociális Tanácsa elé a nemzetközi adatfelvétel eredményeiről, s ezen eredmények első összefoglaló kiértékelése, az Auger-jelentés, alapul szolgálhatott az UNESCO 1960 november-decemberi közgyűlésen elfogadott tízéves természettudományos programhoz.

Az Auger-jelentés 1961 derekán került nyilvánosságra az ENSZ és az UNESCO közös kiadványaként. A természettudományos kutatás jelenlegi fő irányainak és általános helyzetének ezt a legfrissebb és világméretű adatgyűjtésének minden problematikus vonatkozása mellett is kétségtelen magas színvonalu, sőt a maga nemében egészen új "műfajt" jelentő áttekintését egy nemzetközi szakértőbizottság közreműködésével Pierre Auger professzor, a kiváló francia fizikus írta és szerkesztette, aki hosszú éveken át az UNESCO természettudományos osztályát vezette és mint a természettudományos kutatások nemzetközi koordinációjával kapcsolatos problémák ismert szakértője nyert megbízást az illetékes testületek részéről az egész adatfelvételi és adatfeldolgozási szervezet központi tudományos tanácsadói tisztjének ellátására. A jelentés megfogalmazásában résztvevő vagy a munkába konzultánsként bevont nagyhirű tudományos tekintélyek sorában olyan nevekkel találkozunk, mint Bernal professzor, a világhírű krisztallografus, a Béke-Világtanács elnöke, Nyikolaj Figurovskij, a Szovjetunió Tudományos Akadémiája Természettudományi és Műszaki Tudománytörténeti Intézetének igazgatója, Heisenberg professzor, a kvantummechanika egyik megalapítója és több más Nobel-díjas tudós és így tovább.

Az Auger-jelentés az orvostudományban a következő kutatási témákat jelöli meg, mint a különösen nagy aktivitást mutató területeket:

1. Alapvető kutatások
 - fizikai jellegűek
 - fiziológiai jellegűek
 - endokrinológiai jellegűek
 - farmakológiai jellegűek
 - patológiai jellegűek
 - bakteriológiai jellegűek
 - általános biológiai jellegűek
2. Humánbiológia, népesedésszatisztikai és genetikai kutatásokat is beleértve
3. Alkalmazott orvosi statisztika
4. Bakteriális és vírusmegbetegedések
5. Kemoterápia és kemoterapeutikumok farmakológiája
6. Antibiotikumok
7. Táplálkozás
8. Rák
9. Kardiovaszkuláris megbetegedések
10. Diagnosztika
11. Betegségek teljes kipusztulása
12. Környezet-szanitáció
13. Sebészeti ágak
14. Fogászat
15. Vérátömlesztés
16. Pszichiátria és klinikai neurológia
17. Öregedéskutatás
18. Ionizáló sugárzások orvosi és egészségügyi vonatkozásai

/Megjelent a Tájékoztató a tudományos
kutatás ... irodalmáról c. kiadvány
5. számában./

K Ö Z L E M É N Y E K - H I R E K

ABBREVIATURAE CYRILLICAE címmel jelent meg az Országos Könyvtárügyi Tanács kiadásában a cirillbetűs könyvészeti rövidítések válogatott jegyzéke. A kiadvány nemcsak a rövidítés és a különböző testületek nevének u.n. szigla-jának feloldását tartalmazza, hanem magyar, német és angolnyelvű fordítását is.

A mű a Vocabularium Abbreviaturarum Bibliothecarii /könyvészeti rövidítések gyűjteménye/ c. sorozat első kötete-ként jelent meg.

RÓLUNK IRJA

A KÖNYVTÁROS 1961. 10. számban

B e r e c k y László: A magyar orvosi szakirodalom bibliográfiai feltárása.

A KÖNYVTÁROS 1962. 5. számában

T o r d a y Alice: A legkorszerűbb vidéki orvosi könyvtár felavatása és az orvosi hálózat fejlődése.

A KÖNYVTÁROS 1962. 6. számban

dr. F a r a g ó Lászlóné: Ujabb retrospektív szakbibliográfiák az orvostudomány területéről.

MŰSZAKI KÖNYVTÁROSOK TÁJÉKOZTATÓJA 1962.

3. számban

hozzászólás az orvosi hálózat részéről az "Állománygyarapítás tervszerű összehangolása a kohó- és gépipari szakkönyvtári hálózatban" c. cikkhez, ill. vitához.

AZ EGÉSZSÉGÜGYI GAZDASÁGI DOKUMENTÁCIÓS CSOPORT, amely az OOK keretein belül működik, új kiadványsorozatot bocsátott útjára Nemzetközi Egészségügyi Gazdasági Lapszemle címmel. Az első szám annotált fordításjegyzéket tartalmaz, szakszerinti felosztásban adja közre az egészségügy gazdasági szervezési, igazgatási problémáit tárgyaló cikkeket. A kiadvány huszféle folyóiratot dolgoz fel a baráti és más országok szaklapjaiból. A Lapszemlét a kórházak és egészségügyi intézmények gazdasági vezetőinek postáztuk, azonban kérjük könyvtárosainkat hívják fel az érdekeltek figyelmét a lap tanulmányozására. Mindenki, aki az egészségügy területén szervezéssel, gazdasági munkával stb. foglalkozik eredményesen tájékozódhat szakterületének nemzetközi irodalmáról.

Az érdeklődők részére csoportunk díjmentesen megküldi a kiadványt és bármilyen gazdasági vonatkozású probléma megoldásában szívesen áll rendelkezésükre.

ELKÉSZÜLT AZ ELSŐ MAGYAR ORVOSI FILMKATALÓGUS. Amint arról már hirt adtunk, Intézetünk megkezdte az orvosi oktató, kutató és tudományos filmek feltárását és gyűjtését. E munka eredményeképpen jelent meg az első - igen szerény - magyar orvosi filmkatalógus. A katalógus mintegy 90 filmet sorol fel és tartalmazza a filmek adatait /cim, készítő, a készítés éve, a film mérete, hossza, színe, hangja/ és a film annotációját. A katalógus célja egyrészt, a filmek kölcsönzőforgalmának kiszélesítése, másrészt a még "lappangó" filmek feltárása. Reméljük ugyanis, hogy e filmkatalógus nyomán azok, akiknek filmek vannak a birtokukban, de nem tettek eleget a filmek bejelentéséről szóló felhívásnak - most majd bejelentik a filmjeiket, és így ezek is hozzáférhetőbbé válnak.

A kölcsönzésre vonatkozó felvilágosítással Intézetünk szolgál, kérjük az érdeklődőket, forduljanak levélben hozzánk. A filmkatalógust egyébként valamennyi alközpontunknak továbbá az országos egészségügyi intézményeknek már megküldtük.

KÖNYVTÁROSKÉPZÉS. 1962. június 29.-vel fejeződtek be az OOK első középfoku szaktanfolyamának képesítő vizsgái. A husz hallgató átlageredménye: 4,19. Kitüntetéses /piros/ oklevelet négyen szereztek.

Az elsőévesek átlageredménye 4.6. Tizenkét hallgató vizsgázott le eredményesen.

B I B L I O G R Á F I A

Az OOK tájékoztató katalógusának anyagából:

- K.Sz. 1534/62.
Exsudatív lymphaticus és
neuro-vegetatív diathe-
sis.
13 tétel.
- Sz. 1535/62.
Objektív hallásvizsgá-
latok audiométerrel.
11 tétel.
- Sz. 1536/62.
Sexualhormonok anyagcse-
réje.
12 tétel
- K. 1539/62.
Bélhuzam sérülései.
31 tétel.
- K. 1540/62./Szeged/
Felső légutak csillósző-
rös nyálkahártyájának
morphológiája, stb.
35 tétel.
- K.Sz. 1541/62. /Szeged/
Emlőrák sebészi és radi-
ológiai kezelése.
85 tétel.
- K.Sz. 1553/62.
Felnőttkori vékonybél
invaginatio ileus.
26 tétel.
- K. 1554/62.
Epeutak és epehólyag
vérzések.
14 tétel.
- K.Sz. 1555/62.
Terhesség alatti májká-
rosodások, sárgaság,
recurrens Rh faktor ané-
miás kép.
63 tétel.
- K.Sz. 1556/62.
Hasfali műtétek utáni sér-
vek sebészi pótlása mű-
anyaggal.
71 tétel.
- K.Sz. 1557/62.
Ajakrák és kezelése.
69 tétel, annotált.

- K.Sz. 1558/62.
A radiáció hematológiai vonatkozásai.
44 tétel.
- K.Sz. 1559/62.
A radiáció endokrinológiai vonatkozásai.
28 tétel.
- K. 1561/62.
Guanethidin.
93 tétel.
- K. 1562/62.
Vascularis idegrendszeri megbetegedésekre vonatkozó röntgenológia.
40 tétel.
- K. 1564/62.
Tetanusos betegek statisztikai értékelése a különböző terápiás eljárások alapján.
35 tétel.
- K.Sz. 1565/62.
Röntgen és sugárterápiás módszerek.
150 tétel.
- K.Sz. 1566/62.
Ideg- és elmegyógyászat.
157 tétel.
- K.Sz. 1567/62.
A daganatok kórszövet-tana.
102 tétel.
- K.Sz. 1568/62.
Szívbetegék rehabilitációja.
68 tétel.
- K. 1571/62.
Hepatitis és tuberculo-sis.
5 tétel, annotált.
- Sz. 1572/62.
Audiométeres objektív hallásvizsgálatok szov-jet irodalma.
30 tétel.
- K.Sz. /Szeged/ 1573/62.
Szérum lipoproteinek és paraproteinek különböző kórképekben való felsza-porodása.
22 tétel.
- K.M. /Szeged/ 1575/62.
Újszülöttek halálozási okai.
113 tétel.
- K. 1578/62.
A tuberculosis sero-di-agnosztikája és komple-mentkötési próbája.
14 tétel, annotált.
- K.Sz. 1581/62.
A társadalombiztosítás kérdéseiről.
18 tétel.
- K. 1582/62.
Tripsin alkalmazási té-rülete lokális kezelés-ben és hatásmechanizmu-sa.
27 tétel.
- K. /Szeged/ 1583/62.
A ceruloplasmin.
78 tétel.

K. /Szeged/ 1584/62.
Az urina incontinentia
műtéti megoldása nő-
gyógyászati esetekben.
49 tétel.

K.Sz. 1585/62.
Aktív és passzív pihe-
nés, szabadság eltölté-
se, gyógyüdülés.
22 tétel.

K.Sz. 1586/62.
Csontátültetés.
77 tétel.

K.Sz. 1587/62.
Bütyök, kalapácsujj
sebészti gyógyítása.
25 tétel.

K. 1588/62.
Csontgyógyulás.
39 tétel, annotált.

K. 1589/62.
Hypernephromák. /Grawitz
tumor./
28 tétel.

K. 1590/62.
Gyermekek psychiatria, gon-
dozás.
21 tétel, annotált.

K.Sz. /Szeged/ 1591/62.
Fájdalom élettana.
45 tétel.

Jelmagyarázat

K = külföldi
Sz = szovjet
M = magyar

A betűk után szereplő szám a bibliográfia sorszáma.

